

Համարը 20-305
Տիպը Օրենիվ
Սկզբնաղբյուրը ՀՀՊՏ 2002.04.01/11(186) Հոդ. 175
Ընդունող մարմինը ՀՀ Ազգային ժողով
Ստորագրող մարմինը ՀՀ Նախագահ
Վավերացնող մարմինը
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը 01.04.2002

Տեսակը Ինկորպորացիա
Կարգավիճակը Գործում է
Ընդունման վայրը Երևան
Ընդունման ամսաթիվը 06.02.2002
Ստորագրման ամսաթիվը 07.03.2002
Վավերացման ամսաթիվը
Ուժը կորցնելու ամսաթիվը

+ Կապեր այլ փաստաթղթերի հետ

+ Փոփոխողներ և ինկորպորացիաներ

ՀՀ ՕՐԵՆՔԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՎԱԾ ԵՎ ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՀԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Ք Ը

Ընդունված է 2002 թվականի փետրվարի 6-ին

ՁԵՐԲԱԿԱԼՎԱԾ ԵՎ ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՀԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Գ Լ ՈՒ Խ 1.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐ

Հոդված 1. Սույն օրենքի խնդիրները

Սույն օրենքը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության ֆրեական դատավարության օրենսգրքով (այսուհետ՝ Քրեական դատավարության օրենսգրք) սահմանված կարգով ձեռքարկված անձին արգելափակելի և կալանավորված անձին կալանքի տակ պահելու ընդհանուր սկզբունքները, պայմանները և կարգը, ձեռքարկված և կալանավորված անձանց իրավունքները, դրանց ապահովման երաշխիքները, նրանց պարտականությունները, ինչպես նաև արգելափակի և կալանքից ազատելու կարգը:

Հոդված 2. Ձեռքարկված անձին արգելափակելի և կալանավորված անձին կալանքի տակ պահելու ընդհանուր սկզբունքները

Ձեռքարկված անձին արգելափակելի կամ կալանավորված անձին կալանքի տակ պահելու իրականացում է օրինականության, ձեռքարկված կամ կալանավորված անձանց՝ օրենքի առաջ հավասարության, մարդասիրության, անձի իրավունքները, ազատությունները և արժանապատվությունը հարգելու սկզբունքների հիման վրա՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, Հայաստանի Հանրապետության ֆրեական օրենսգրքին և Քրեական դատավարության օրենսգրքին, ինչպես նաև միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքներին ու նորմերին համապատասխան:

Ձեռքարկված կամ կալանավորված անձանց նկատմամբ արգելվում է ֆիզիկական բռնություն գործադրել, ինչպես նաև անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող գործողություններ:

Սույն օրենքով նախատեսված՝ ձեռքարկված անձանց արգելափակելի կամ կալանավորված անձանց կալանքի տակ պահելու կարգն ու պայմանները տարածվում են բոլոր ձեռքարկված կամ կալանավորված անձանց վրա՝ անկախ ազգությունից, ռասայից, սեռից, լեզվից, դավանանքից, էթնոֆիլիան կամ այլ հայացքներից, սոցիալական ծագումից, գույքային կամ այլ դրությունից:

Հոդված 3. Ձեռքարկվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում անձին պահելու հիմքերը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերում անձին պահելու հիմքը Քրեական դատավարության օրենսգրքին համապատասխան կազմված ձերբակալման արձանագրությունը կամ ձերբակալման մասին բրեհական հետապնդման մարմնի որոշումն է:

Կալանավորվածներին պահելու վայրերում անձին պահելու հիմքը Քրեական դատավարության օրենսգրքին համապատասխան կայացված դատարանի որոշումն է՝ կալանավորումը որպես խախտման միջոց կիրառելու մասին:

Առանց սույն հոդվածի առաջին կամ երկրորդ մասով նախատեսված հիմքերի ձերբակալվածներին պահելու վայրերում կամ կալանավորվածներին պահելու վայրերում անձին ընդունելն ու պահելն արգելվում է:

Հոդված 4. Ձերբակալվածներին պահելու վայրերը և կալանավորվածներին պահելու վայրերը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերը և կալանավորվածներին պահելու վայրերը գործում են Հայաստանի Հանրապետության պետական կառավարման լիազորված մարմինների կառուցվածքներում:

Մարզպետները ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի գործունեության համակարգման լիազորություններ չունեն:

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերը և կալանավորվածներին պահելու վայրերը ստեղծվում, վերակազմակերպվում և լուծարվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ:

(4-րդ հոդվածը լրաց. 15.11.06 ՀՕ-177-Ն)

Հոդված 5. Ուղղիչ հիմնարկներն արգելանքի կամ կալանքի տակ պահելու նպատակով օգտագործելը

Նոր հանցանք կատարելու մեջ կասկածվող կամ մեղադրվող՝ ուղղիչ հիմնարկներում պատիժը կրող դատապարտյալները կարող են պահվել նույն հիմնարկների հատուկ սարավորված տեղամասերում՝ այլ դատապարտյալներից մեկուսացված:

Սույն հոդվածի առաջին մասում նշված անձինք, օրենսդրությամբ նախատեսված հիմքերով, բժշկի եզրակացության հիման վրա, հիմնարկի պետի որոշմամբ կարող են տեղափոխվել բուժաստատություններ՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 6. Կալանավորվածներին պահելու վայրում պահվող անձին ձերբակալվածներին պահելու վայր տեղափոխելը

Կալանավորվածներին պահելու վայրի տեղակայման տարածքից կալանավորված անձին ամեն օր փոխադրելու անհնարինության դեպքում, բնիչական գործողություններ կատարելու և դատական քննությունը կալանավորվածներին պահելու վայրից դուրս կատարելու կապակցությամբ, բնիչի, դատախազի կամ դատարանի որոշմամբ, կալանավորված անձը կարող է տեղափոխվել ձերբակալվածներին պահելու վայր՝ մինչև երեք օր տևողությամբ:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված, ինչպես նաև տրանսպորտային հաղորդակցության բացակայության պատճառով կալանավորված անձին սահմանված ժամկետում կալանավորվածներին պահելու վայր փոխադրելու անհնարինության դեպքերում կալանավորված անձը ձերբակալվածներին պահելու վայրում պահվում է կալանավորվածներին պահելու վայրի համար սահմանված կարգով և պայմաններով:

Հոդված 7. Կալանավորված անձի փոխադրումը

Կալանավորված անձը փոխադրվում է պահակախմբի ուղեկցությամբ, հատուկ փոխադրամիջոցներով: Փոխադրման ընթացքում կալանավորված անձը պետք է հնարավորինս պաշտպանված լինի հասարակական հետաքրքրասիրությունից:

Քննության շահերից ելնելով՝ բրեհական վարույթն իրականացնող մարմնի որոշմամբ կալանավորված անձը փոխադրվում է կալանավորված կամ ձերբակալված այլ անձանցից անջատ:

Հոդված 8. Արգելանքի և կալանքի տակ պահելու ժամկետները

Արգելանքի և կալանքի տակ պահելու ժամկետները սահմանվում են Քրեական դատավարության օրենսգրքով:

Հոդված 9. Ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի կանոնակարգերը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում սահմանված կանոնակարգերն ապահովում են ձերբակալված և կալանավորված անձանց մեկուսացումը, նրանց իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների պատճան կատարումը, ինչպես նաև Քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված խնդիրների իրագործումը:

Կանոնակարգերի կատարումն ապահովում են ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի ծառայողները, ովքեր պատասխանատվություն են կրում իրենց ծառայողական պարտականությունները չկատարելու կամ ոչ պատճան կատարելու համար:

Հոդված 10. Ձեռքբաղվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի ներքին կանոնակարգերը

Ձեռքբաղվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում կանոնակարգերի կատարումն ապահովելու նպատակով սահմանվում են ներքին կանոնակարգեր, որոնք կարգավորում են ձեռքբաղված և կալանավորված անձանց ընդունելու կարգը, նրանց վարժաձեռքի կանոնները, այն առարկաների և իրերի ցանկը, որոնք ձեռքբաղված և կալանավորված անձինք չեն կարող ունենալ իրենց մոտ, արգելված առարկաներն ազդարարելու, ստուգումներ կատարելու, տեսակցությունների, նամակագրության, ծանրացները, հանձնումները և փախերները նրանց հանձնելու կարգը, օրվա կարգացուցակը և սույն օրենքից բխող այլ հարաբերություններ:

Ձեռքբաղվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի վարչակազմերը ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձին պարտադիր տեղեկացնում են սվյալ հիմնարկի ներքին կանոնակարգին: Ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձինք կարող են իրենց ցանկությանը լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալ ներքին կանոնակարգի վերաբերյալ:

Ներքին կանոնակարգը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

(10-րդ հոդվածը փոփ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 11. Կանոնակարգը ձեռքբաղվածներին պահելու վայրում և կալանավորվածներին պահելու վայրում արտակարգ իրավիճակի դեպքում

(վերահագրքը խմբ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Տարերային աղետների, ձեռքբաղվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի տեղակայման շրջանում արտակարգ իրավիճակի, ռազմական դրության, զանգվածային անկարգության, ինչպես նաև ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձանց զանգվածային անհնազանդության, ձեռքբաղվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վրա հարձակման իրական վտանգի դեպքերում ձեռքբաղվածներին պահելու վայրում կամ կալանավորվածներին պահելու վայրում կարող է հայտարարվել արտակարգ իրավիճակ:

Արտակարգ իրավիճակի հայտարարում և դադարեցում է լիազորված մարմնի ղեկավարը մինչև երեսուր օր ժամկետով: Բացառիկ դեպքերում ժամկետը կարող է երկարաձգվել ևս մինչև երեսուր օրով, իսկ հակահամաճարակային նպատակներով՝ մինչև դրա անհրաժեշտության վերահսկում:

Արտակարգ իրավիճակի հայտարարելու դեպքում կարող է կասեցվել ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձանց՝ սույն օրենքով սահմանված մի քանի իրավունքների իրականացումը՝ պահպանության և հսկողության ու ժողովրդավար միջոցառումների սահմանման, ծանրացի և հանձնումի, փախերի, դրամական փոխանցումների ընդունման, տեսակցությունների սահմանափակման, ինչպես նաև օրենսդրությամբ սահմանված այլ միջոցառումների ձեռնարկման ձևով: Ձեռքբաղվածներին պահելու վայրի և կալանավորվածներին պահելու վայրի ներքին կանոնակարգը արտակարգ իրավիճակի հայտարարելու դեպքում սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձանց, ձեռքբաղվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմի և այլ անձանց կյանքին և առողջությանն սպառնացող անմիջական վտանգ ծագելու դեպքում ձեռքբաղվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի պետը կարող է իրավիճակին համապատասխան միջոցներ կիրառել սույն հոդվածի երրորդ մասով նախատեսված միջոցառումների սահմաններում՝ անհատապես տեղեկացնելով պետական լիազորված մարմնի ղեկավարին:

Արտակարգ իրավիճակների կանոնակարգ սահմանելու դեպքում ձեռքբաղվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմն այդ մասին անհատապես տեղեկացնում է ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձանց:

(11-րդ հոդվածը խմբ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Գ Լ ՈՒ Խ 2.

ՁԵՐԲՈՒԿԱՆՎԱԾ ԵՎ ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ, ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԴՐԱՆՑ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ

Հոդված 12. Ձեռքբաղված և կալանավորված անձանց իրավական վիճակը

Ձեռքբաղված կամ կալանավորված անձն ունի Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու համար սահմանված իրավունքները, ազատությունները և պարտականությունները՝ սույն օրենքով և Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքներով նախատեսված սահմանափակումներով:

Արգելանքի կամ կալանքի տակ գտնվելու ընթացքում ձեռքբաղված և կալանավորված անձանց իրավունքները, անձնական և փոխանցությունը և նրանց նկատմամբ հարկայքանքի միջոցների կիրառման օրինականությունն ապահովվում են օրենքով:

Ձեռքբաղված և կալանավորված անձանց իրավունքների և ազատությունների իրականացման երաշխիքները սահմանվում են սույն օրենքով և ներքին կանոնակարգով: Ձեռքբաղված և կալանավորված անձինք, իրենց իրավունքներն ու ազատություններն իրականացնելիս, պարտավոր են պահպանել ձեռքբաղված անձանց արգելանքի կամ կալանավորված անձանց կալանքի տակ պահելու կարգն ու պայմանները, ինչպես նաև այլ անձանց իրավունքներն ու օրինական շահերը:

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ձեռքբաղված կամ կալանավորված օտարերկրյա քաղաքացիները և քաղաքացիություն չունեցող անձինք ունեն Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների համար սահմանված իրավունքները, ազատությունները և պարտականությունները, երբ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով և օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

Հոդված 13. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց իրավունքները

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձն իրավունք ունի՝

1) մայրենի կամ իրեն հասկանալի այլ լեզվով տեղեկություններ ստանալ իր իրավունքների, ազատությունների և պարտականությունների վերաբերյալ.

2) իր նկատմամբ բարեկիրք վերաբերմունքի.

3) իր իրավունքների և ազատությունների խախտման վերաբերյալ դիմումներով, բողոքներով, ինչպես անձամբ, այնպես էլ պաշտպանի կամ օրինական ներկայացուցչի միջոցով դիմել ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմին, նրանց վերադաս մարմիններին, դատարանին, դատախազությանը, մարդու իրավունքների պաշտպանին, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, հասարակական միավորումներին և կուսակցություններին, զանգվածային լրատվության միջոցներին, ինչպես նաև մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության միջազգային մարմիններին կամ կազմակերպություններին.

4) առողջության պահպանման, այդ թվում՝ ստանալ բավարար սնունդ, անհետաձգելի բժշկական օգնություն, ինչպես նաև զննվել իր ընտրած բժշկի կողմից իր դրամական միջոցների հաշվին.

5) սոցիալական ապահովության.

6) ստանալ իրավաբանական օգնություն.

7) անձնական անվտանգության ապահովման.

8) մտքի, խղի և դավանանքի, ֆաղափական կամ այլ հայացքների ազատության.

9) հարգարկյցվել արտաքին աշխարհի հետ.

10) հանգստի, ներառյալ՝ բացօթյա զբոսանքի կամ մարմնամարզության և ութժամյա գիշերային քնի իրավունքը, որի ընթացքում արգելվում է նրան ներգրավել դատավարական կամ այլ գործողությունների, բացառությամբ ֆրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված դեպքերի.

11) կոչվել իր անվամբ կամ ազգանվամբ.

12) անձնական ընդունելության խնդրանքով դիմել ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի պետին, դրանց գործունեության նկատմամբ հսկողություն և վերահսկողություն իրականացնող մարմիններին.

13) իր մոտ ունենալ ֆրեական գործին կամ իր իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանն առնչվող փաստաթղթեր և զբառումներ, բացառությամբ այն փաստաթղթերի և զբառումների, որոնք պարունակում են պետական կամ ծառայողական կամ օրենքով պահպանվող այլ գաղտնիք.

14) մասնակցել ֆաղափացիաիրավական գործարքների:

Կալանավորված անձը նաև իրավունք ունի՝

1) ստանալ կրթություն, զբաղվել ստեղծագործ աշխատանքով.

2) աշխատել.

3) կալանավորվածներին պահելու վայրի խնուրթից կամ կրպակից կամ վարչակազմի միջոցով ձեռք բերել սնունդ և առաջին անհրաժեշտության առարկաներ.

4) ստանալ և ուղարկել դրամական փոխանցումներ:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձին վերապահվում են նաև օրենքով սահմանված այլ իրավունքներ:

Օտարերկրյա ֆաղափացիություն ունեցող ձերբակալված կամ կալանավորված անձինք իրավունք ունեն կապեր հաստատելու և պահպանելու Հայաստանի Հանրապետությունում իրենց պետության դիվանագիտական ներկայացուցչության կամ հյուպատոսական հաստատության հետ: Այն ձերբակալված կամ կալանավորված անձինք, ովքեր Հայաստանի Հանրապետությունում դիվանագիտական ներկայացուցչություն կամ հյուպատոսական հաստատություն չունեցող երկրի ֆաղափացի են, ինչպես նաև փոխտեսակները կամ ֆաղափացիություն չունեցող ձերբակալված կամ կալանավորված անձինք իրավունք ունեն կապեր հաստատելու և պահպանելու այն պետության դիվանագիտական ներկայացուցչության կամ հյուպատոսական հաստատության հետ, որը ստանձնել է այդ անձանց շահերի պաշտպանությունը կամ նրանց պաշտպանությամբ զբաղվող ցանկացած ազգային կամ միջազգային մարմնի հետ:

(13-րդ հոդվածը լրաց., խմբ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 14. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց պարտականությունները

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձը պարտավոր է՝

1) դրսևորել օրինապահ վարքագիծ, պահպանել արգելափակի կամ կալանքի տակ գտնվելու՝ սույն օրենքով, ներքին կանոնակարգով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգն ու պայմանները.

2) կատարել ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմի օրինական պահանջները.

3) բարեկիրք վերաբերմունք դրսևորել ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի ծառայողների և այլ անձանց նկատմամբ.

4) չխոչընդոտել ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի ծառայողների, ինչպես նաև այլ վայրերում կարգապահներին հետևող այլ անձանց կողմից ծառայողական կամ հասարակական պարտականությունները կատարելուն.

5) չկատարել սեփական կամ այլ անձանց առողջությանը կամ կյանքին վտանգ սպառնացող գործողություններ:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձն ունի օրենքով սահմանված այլ պարտականություններ:

Հոդված 15. Պատասխանի, մերձավոր ազգակցների և այլ անձանց հետ տեսակցելը

Ձերբակալված և կալանավորված անձանց ձերբակալման մասին ֆրեական հետապնդման մարմնի որոշումը, ձերբակալման արձանագրությունը կամ կալանավորումը որպես խախտման միջոց կիրառելու մասին որոշումը հայտարարելու պահից նրանց տրամադրվում են առանձին, անարգել տեսակցություններ պաշտպանի հետ՝ առանց ֆանալի և տեղադրյալ սահմանափակման, իսկ օրինական ներկայացուցչի հետ՝ ֆրեական վարույթի իրականացնող մարմնի թույլտվությամբ: Տեսակցությունները տրամադրվում են գործին որպես պաշտպան մասնակցող փաստաբանի հետ՝ անձը հաստատող փաստաբանի, ինչպես նաև փաստաբանների միության կողմից տրված՝ իր՝ փաստաբան լինելու հանգամանքը հաստատող փաստաբանի ներկայացնելու դեպքում:

Ձերբակալված և կալանավորված անձանց տեսակցությունը պաշտպանի հետ տրամադրվում է այնպիսի պայմաններում, որոնցում ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի ծառայողները նրանց կարողանան տեսնել, բայց չկարողանան լսել:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձը, իսկ ձերբակալված կամ կալանավորված անձի համաձայնության դեպքում նաև նրա պաշտպանը իրավունք ունեն պահանջելու անցկացնել դատաբժեկական հետազոտություն:

Ձերբակալված և կալանավորված անձանց տեսակցությունը մերձավոր ազգակցների, իսկ կալանավորված անձանց՝ նաև զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների և այլ անձանց հետ, տրամադրվում է ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի պետի որոշմամբ: Ձերբակալված անձանց չի տրամադրվում տեսակցություն զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների և այլ անձանց հետ, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

Քննության շափարից ելնելով՝ ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց տեսակցությունը մերձավոր ազգակցների, զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների և այլ անձանց հետ, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի, կարող է արգելվել ֆրեական վարույթի իրականացնող մարմնի որոշմամբ՝ այդ մասին գրավոր իրազեկելով ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմին:

Մերձավոր ազգակցների, զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների կամ այլ անձանց հետ տեսակցությունն անցկացվում է ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի ծառայողների հսկողությամբ, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի: Այդ անձանց կողմից ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց արգելված առարկաներ, ֆրեական գործի ֆինանսները խոչընդոտող կամ նոր հանցագործության կատարմանը նպաստող նյութեր, տեղեկություններ փոխանցելը կամ փոխանցելու փորձը կարող է հանգեցնել տեսակցության վաղաժամկետ դադարեցման:

Ձերբակալված անձին մերձավոր ազգակցների հետ տրամադրվում է առնվազն մեկ տեսակցություն՝ մինչև մեկ ժամ տևողությամբ:

Կալանավորված անձին մերձավոր ազգակցների, զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների կամ այլ անձանց հետ անվավերացված տրամադրվում է առնվազն երկու տեսակցություն՝ մինչև երեք ժամ տևողությամբ:

(15-րդ հոդվածը լրաց. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն, 08.04.08 ՀՕ-16-Ն)

Հոդված 16. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց զբոսանքը

Ձերբակալված և կալանավորված անձանց զբոսանքը կազմակերպվում է ցերեկային ժամերին՝ դրա համար նախատեսված տարածքում: Ձերբակալված և կալանավորված անձանց զբոսանքի տևողությունը չի կարող պակաս լինել օրական մեկ ժամից:

Հոդված 17. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց կապի ընտանիքի ու արտաքին աշխարհի հետ

Ձերբակալվածներին պահելու վայրի և կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմերը ձերբակալված և կալանավորված անձանց կապի ընտանիքի և արտաքին աշխարհի հետ ապահովելու համար ստեղծում են համապատասխան պայմաններ: Այդ նպատակով ստեղծվում են տեսակցությունների սենյակներ, կապի հնարավոր միջոցների հանգույցներ, լրատվական միջոցներից օգտվելու հնարավոր պայմաններ:

Քննության շափարից ելնելով՝ ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց հեռախոսային խոսակցությունները կարող են արգելվել ֆրեական վարույթի իրականացնող մարմնի որոշմամբ՝ այդ մասին գրավոր իրազեկելով ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմին:

Կալանավորված անձանց թույլատրվում է իրենց հասցիի նամակագրություն վարել՝ առանց նամակների, հեռագրերի քվի սահմանափակման:

Նամակագրությունն իրականացվում է կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմի միջոցով և, առանց նամակագրության բովանդակությանը ծանոթանալու, ենթակա է արտաքին զննման՝ արգելված առարկաների կամ նյութերի փոխանցումը բացառելու նպատակով:

Նամակագրության գրաֆնություն կարող է իրականացվել միայն դատարանի որոշմամբ: Գրաֆնությունը կատարում է ֆրեական վարույթի իրականացնող մարմինը:

Կալանավորված անձի անունով՝ տեղափոխման պատճառով նրա բացակայությամբ ստացված նամակներն ուղարկվում են նրա զանգվելու նոր վայր:

Կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմն ստեղծում է համապատասխան պայմաններ՝ թերթերից, ամսագրերից և այլ գրականությունից օգտվելու համար: Կալանավորվածներին պահելու վայրի խցերը ապահովվում են ռադիոընդունիչներով, այնտեղ կարող են տեղադրվել հեռուստացույցներ:

Կալանավորված անձանց, բացառությամբ առանձնապես ծանր հանցանքի կատարման մեջ մեղադրվող անձանց, մերձավոր ազգակցի մտավան

զստ պայմաններում սպասարկող օտար որպանություն, վախճանարկություն և անօրինակ վարքագիծ անօրինակ զգալի սյուրբայան զստ պատճառաւ տարբարյան աղետի դեպքում կարող են տրամադրվել կարճաժամկետ մեկնումներ:

Վախճանարկութան անճարհանաւ տնճին կարճաժամկետ մեկնումներ տրամադրվում են միայն ազգականների կամ այլ անճանց ուղեկցութանը:

Վարճաժամկետ մեկնումներ կարող են տրամադրվել մինչև յոթ օր տեղությունը՝ չհաւաւած մեկնումն և վերադարձի համար անհրաժեւտ ժամանակը:

Վարճաժամկետ մեկնումներ տրամադրվում են քրեական վարույրն իրականացնող մարմնի որուում:

Վարճաժամկետ մեկնում տրամադրվելու դիմումը քննարկվում է մեկ օրվա ընթացքում: Վարճաժամկետ մեկնումն մեջ գտնվելու ժամանակը հաւվում է կալանքի տակ պահելու ժամկետի մեջ:

Վարճաժամկետ մեկնումն հետ կաղված ծախսերը հոգում է կալանարկութան անճը:

(17-րդ հոդվածը լրաց. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 18. Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց առաջարկությունները, դիմումները, բողոքները և դրանք քննարկելու կարգը

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճն իր առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները կարող է տալ ամեն օր, ինչպես գրավոր, այնպես էլ բանավոր:

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճի առաջարկությունները, դիմումներն ու բողոքները քննարկող մարմինները և պատճառատար անճինք պարտավոր են քննարկել դրանք Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրութանը սահմանված կարգով ու ժամկետներում, իսկ ընդունված որուումների մասին տեղյակ պահել նրանք:

Ձերբակաղվածներին պահելու վայրերի կամ կալանարկութաններին պահելու վայրերի վարչակազմի որուումների ու գործողությունների աղբյուրը կերկայացված առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները չեն կասեցնում այդ որուումների և գործողությունների կատարումը:

Դատախազին, դատավորին, մարդու իրավունքների պաւտպանին, պաւտպանին, ձերբակաղվածներին պահելու վայրերի և կալանարկութաններին պահելու վայրերի կալանարկութան իրականացնող մարմիններին հասցեագրված առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները կնքված վարճերով մեկ օրվա ընթացքում ուղարկվում են հասցեատիրոջը:

Արգելվում է որևէ ձևով հետապնդումը ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճանց կատարումը՝ իրենք իրավունքների և օրինական ռահերի խախտումների վերաբերյալ առաջարկություններ, դիմումներ, բողոքներ կերկայացնելու դեպքում: Նման հետապնդում իրականացնող անճինք կրում են օրենքով սահմանված պատասխանարկություն:

(18-րդ հոդվածը լրաց. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 19. Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց սնունդը, սննդամթերք և անհրաժեւտ առարկաներ ձեռք բերելը

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճն աղանավում է առողջության և ուժերի պահպանման համար բավարար անվար սննդով, որի կազմագումն չափաբաժինները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Սննդի որակը և սննդարարությունը սահմանված կազմագումն չափաբաժիններից պակասեցնելը, այդ թվում՝ որպես տույժի միջոց, արգելվում է:

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան հղի կանայք, կերակրող մայրերը, անչափահասները, ինչպես նաև ձերբակաղված կամ կալանարկութան հիվանդ անճինք աղանավում են անվար հատուկ սննդով, որի տեսակահին և կազմագումն չափաբաժինները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճը պետք է աղանավված լինի խմելու ջրով:

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճն իր միջոցներով կարող է ձեռք բերել սնունդ և անհրաժեւտ ու չարգելված առարկաներ: Սննդամթերք և առաջին անհրաժեւտության առարկաներ ձեռք բերելու կարգը սահմանվում է ներքին կանոնակարգով:

Ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճի կողմից սննդի ընդունումից հրաժարվելու դեպքում ձերբակաղվածներին պահելու վայրի կամ կալանարկութաններին պահելու վայրի պետք կամ նրան փոխարինող անճը պարտավոր է պարզել դրա պատճառները և այդ մասին հայտնել քրեական վարույրն իրականացնող, ինչպես նաև հսկողություն և վերահսկողություն իրականացնող մարմիններին:

Սննդի ընդունումից հրաժարվելու փաստը չի կասեցնում ձերբակաղված կամ կալանարկութան անճին այլ վայրեր տեղափոխելը և դատավարական գործողությունների մասնակցելը: Անհրաժեւտության դեպքում փոխարինումը կարող է իրականացվել բուժաւթատողի ուղեկցութանը:

Հոդված 20. Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց նյութակենցաղային պայմանների աղանավումը

Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց համար ստեղծվում են սանիտարահիգիենիկ և հրդեհային անվտանգության պահանջներին համապատասխանող նյութակենցաղային պայմաններ:

Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց հատկացված բնակելի տարածքը պետք է համապատասխանի ընդհանուր բնակելի տարածքներին համար սահմանված շինարարական և սանիտարահիգիենիկ նորմերին: Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց հատկացված բնակելի տարածության չափը չի կարող պակաս լինել չորս քառակուսի մետրից՝ յուրաքանչյուր անճի համար:

Ձերբակաղված և կալանարկութան անճանց տրամադրում են անհատական քնելու տեղ և անկողնային պարգաններ:

Ձերբակաղված և կալանարկութան անճինք կրում են իրենց հագուստը: Անհրաժեւտության դեպքում նրանք աղանավվում են կլիմայական

պայմաններին, սեռին համապատասխան միասնական նմուշի հագուստով:

(20-րդ հոդվածը փոփ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 21. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց բուժսանիտարական օգնությունը, անձնական հիգիենան

Ձերբակալված և կալանավորված անձանց բուժսանիտարական և բուժկանխարգելիչ օգնությունը կազմակերպվում է Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության ոլորտը կարգավորող օրենսդրությանը համապատասխան: Ձերբակալված և կալանավորված անձանց բուժսանիտարական և բուժկանխարգելիչ օգնությունը կազմակերպելու, առողջապահական մարմինների բուժական հիմնարկներից օգտվելու և այդ նպատակով դրանց բժշկական անձնակազմին ներգրավելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Ձերբակալվածներին պահելու վայրի և կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմերն ապահովում են ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց առողջության պահպանմանն ուղղված սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային պահանջների կատարումը:

Կալանավորվածներին պահելու վայրում պետք է աշխատի ընդհանուր մասնագիտացում ունեցող առնվազն մեկ բժիշկ:

Մասնագիտացված բուժօգնության կարիք ունեցող ձերբակալված կամ կալանավորված անձը փոխադրվում է հատուկ մասնագիտացված կամ ֆազանցիական բուժաստատություն: Ձերբակալված և կալանավորված անձանց բժշկական, այդ թվում՝ հոգեբուժական օգնություն ցույց տալու, նրանց բուժաստատություններում պահելու, ինչպես նաև բուժսպասարկման գործում այդ հաստատությունների աշխատողներին ներգրավելու կարգը սահմանում է լիազորված մարմինը:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձի մոտ մարմնական վնասվածք հայտնաբերելու դեպքում ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի բուժաշտատուը կամ հրավիրված բուժաշտատու անհատապես կատարում է բուժզննություն, որին կարող է մասնակցել ձերբակալված կամ կալանավորված անձի ընտրած բժիշկը: Բժշկական զննությունը իրականացվում է ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմի ծառայողի լսողության, իսկ մինչև բժշկի կողմից հակառակը չպահանջելը՝ նաև տեսողության սահմաններից դուրս: Բուժզննության արդյունքները սահմանված կարգով գրանցվում են անձնական գործում, և այդ մասին իրազեկում են հիվանդին, ինչպես նաև քրեական վարույթի իրականացնող մարմինին:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձի ծանր հիվանդության կամ մահվան դեպքում ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմն այդ մասին անհատապես տեղեկացնում է ձերբակալված կամ կալանավորված անձի մերձավոր ազգականներին, քրեական վարույթի իրականացնող մարմնին և հսկողություն իրականացնող դատախազին:

Օտարերկրյա ֆազանցիություն ունեցող ձերբակալված կամ կալանավորված անձի ծանր հիվանդության կամ մահվան դեպքում համապատասխան հիմնարկի վարչակազմն այդ մասին անհատապես հայտնում է վերադաս մարմնին, որն էլ տեղեկացնում է շահագրգիռ գերատեսչություններին, այդ թվում՝ համապատասխան պետության դիվանագիտական ներկայացուցչությանը կամ հյուպատոսական հիմնարկին:

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված գործողությունները կատարելուց հետո անյուրը հանձնվում է այն պահանջող անձին՝ նախապատվությունը տալով մերձավոր ազգականներին: Եթե անյուրը երեք օրվա ընթացքում չի պահանջվել, հուղարկավորությունը կատարվում է պետության հաշվին:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձի մոտ ծանր հիվանդության հայտնաբերելու դեպքում, որը կարող է հանգեցնել նրա հոգեկան խնդրանքների կամ մահվան, համապատասխան հիմնարկի պետը բժշկական եզրակացության հիման վրա միջնորդում է քրեական վարույթի իրականացնող մարմնին և հսկողություն իրականացնող դատախազին՝ հարկադրամեթի միջոցը վերացնելու կամ փոխելու վերաբերյալ:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձը պետք է ենթարկվի մարմնական արժանապատվությունը չնվաստացնող պայմաններում բավարարել իր սանիտարահիգիենիկ պահանջները: Նրա անձնական հիգիենայի պահպանման պայմանները և կանոնները սահմանվում են ներքին կանոնակարգով:

Արգելվում է ձերբակալված կամ կալանավորված անձին ենթարկել որևէ բժշկական կամ գիտական փորձի՝ անկախ վերջինիս համաձայնության:

(21-րդ հոդվածը խմբ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 22. Մանրոցներ, հանձնումներ և դրամական փոխանցումներ ստանալը

Ձերբակալված անձն արգելանքի տակ գտնվելու ընթացքում կարող է ստանալ մինչև ֆան կիրգրամ հանձնում, իսկ կալանավորված անձը՝ ամսվա ընթացքում մինչև յոթանասուներեք գրամ: Նրանք սահմանված չափի հանձնումները կարող են ստանալ միանվագ կամ մաս-մաս:

Կալանավորված անձանց անուրով ստացված դրամը փոխանցվում է նրանց անձնական հաշվին: Նրանք իրենց միջոցներից կարող են դրամական փոխանցումներ կատարել ազգականների և այլ անձանց դրամական հաշվին:

Ձերբակալված անձանց անուրով դրամական փոխանցումներ կատարելի արգելվում է:

Բժշկի եզրակացությամբ դեղորայքի կարիք ունեցող ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց անուրով ստացվող դեղորայքի ֆանակը չի սահմանափակվում: Արգելվում է ձերբակալված կամ կալանավորված անձին փոխանցել այնպիսի նյութեր, առարկաներ, որոնք մարդկանց առողջությանը վտանգ են սպառնում կամ կարող են խոչընդոտել արգելանքի և կալանքի տակ պահելու խնդիրների իրականացմանը:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձին արգելված առարկաներ, նյութեր փոխանցել և առաջացնում է օրենքով սահմանված պատասխանատվություն:

Հոդված 23. Կալանավորված անձանց լրացուցիչ վնասողի ծառայություններով ապահովելը

Համապատասխան պայմանների առկայության դեպքում կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը կալանավորված անձանց ապահովում է բժշկական, հիգիենիկ և կենցաղային լրացուցիչ վնասարարի ծառայություններով:

Կենցաղային լրացուցիչ վնասարարի ծառայությունների ցանկը և դրանց ապահովման կարգը սահմանվում են ներքին կանոնակարգով:

Հոդված 24. Կալանավորված անձանց աշխատանքը

Կալանավորված անձը, հնարավորության դեպքում, կամավոր ապահովվում է աշխատանքով, կամ նրան իրավունք է վերապահվում ինքնուրույն զբաղվել աշխատանքով, որի կարգը և պայմանները սահմանվում են ներքին կանոնակարգով: Կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը, կալանավորված անձին աշխատանքի ներգրավելիս, պարտավոր է հաշվի առնել նրա սեռը, տարիքը, աշխատունակությունը, առողջական վիճակը և հնարավորինս՝ մասնագիտությունը: Կալանավորված անձն աշխատանքի է ներգրավվում խցային պայմաններում:

Կալանավորված անձի աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորվում են Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսդրությամբ:

Կալանավորված անձի կատարած աշխատանքից ստացված եկամուտը, օրենքով նախատեսված պահումները կատարելուց հետո, վտխանցվում է նրա անձնական հաշվին:

Արգելվում է կալանավորված անձանց ներգրավել չվարձատրվող աշխատանքների, բացառությամբ սահմանափակված ժամանակահատվածում աշխատանքների:

Կալանավորված անձանց արգելված աշխատանքների և պաշտոնների ցանկը հաստատվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ:

Հոդված 25. Մշակութային, կրոնական, լուսավորչական, կրթական միջոցառումները կալանավորվածներին պահելու վայրերում և ձերբակալվածներին պահելու վայրերում

Կալանավորվածներին պահելու վայրերում ստեղծվում են պայմաններ՝ կալանավորված անձանց կողմից իրենց ազատ ժամանակը համապատասխան ձևով տնօրինելու համար: Այդ նպատակով ստեղծվում են նաև գրադարաններ:

Կալանավորվածներին պահելու վայրեր կարող են հրավիրվել հոգևորականներ, այդ վայրերում կարող են կազմակերպվել կրոնական ծիսակատարություններ: Կալանավորված անձինք կարող են օգտվել պաշտամունքի առարկաներից և հոգևոր գրականությունից:

Կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը հնարավորություններ է ստեղծում կալանավորված անձանց տարրական, հեռակա ընդհանուր միջնակարգ և բարձրագույն կրթությունը կազմակերպելու համար՝ պահպանելով ներքին կանոնակարգի պահանջները:

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերում մշակութային, կրոնական, լուսավորչական, կրթական միջոցառումներ չեն իրականացվում:

Հոդված 26. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց մասնակցությունը ֆաղաֆաղախրավական գործարքներին

Կալանավորված անձինք իրավունք ունեն, ներքին կանոնակարգով սահմանված կարգով, իրենց ներկայացուցիչների միջոցով կամ անձամբ մասնակցել ֆաղաֆաղախրավական գործարքների, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի:

Քրեական վարույթն իրականացնող մարմինը, բնութային շահերից ելնելով, կալանավորված անձանց կարող է արգելել ֆաղաֆաղախրավական գործարքներին մասնակցելը:

Կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը նախօրոք պետք է ֆրեական վարույթն իրականացնող մարմնին տեղեկացնի կալանավորված անձանց ֆաղաֆաղախրավական գործարքներին մասնակցելու վերաբերյալ:

Ձերբակալված անձանց արգելվում է մասնակցել ֆաղաֆաղախրավական գործարքներին:

Հոդված 27. Կանանց և անչափահասներին արգելանքի կամ կալանքի տակ պահելու առանձնահատկությունները

Ձերբակալված կամ կալանավորված կանանց և անչափահասների համար ձերբակալվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում ստեղծվում են բարելավված նյութակենցաղային պայմաններ:

Ձերբակալված կամ կալանավորված կանայք և անչափահասներն օգտվում են ամենօրյա՝ երկու ժամից ոչ պակաս տևողությամբ զբոսանքի իրավունքից, որի ընթացքում հնարավորություն է տրվում զբաղվել մարմնամարզությամբ:

Կալանավորված կանայք իրավունք ունեն կալանքի տակ գտնվելու ընթացքում իրենց մոտ պահել մինչև երեք տարեկան իրենց երեխաներին:

Հղի կամ իրենց մոտ երեխա ունեցող ձերբակալված կամ կալանավորված կանանց համար ստեղծվում են համապատասխան նյութակենցաղային պայմաններ, կազմակերպվում է մասնագիտացված բուժօգնություն:

Հղի կամ իրենց մոտ երեխա ունեցող կանանց, որպես տույժի միջոց, պատժախնայ տեղափոխելն արգելվում է:

Հիվանդության, ծնողական պարտականությունները բարեխղճորեն չկատարելու, երեխայի նկատմամբ դժան վերաբերմունքի դրսևարելու, ինչպես նաև ներքին կանոնակարգի խախտումներ թույլ տալու դեպքերում ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը կարող է միջնորդություն ներկայացնել դատարան՝ կալանավորված անձին ծնողական իրավունքներից զրկելու և (կամ) երեխային այլ անձանց խնամքին հանձնելու մասին:

(27-րդ հոդվածը փոփ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 28. Ձերբակալված և կալանավորված անձանց նյութական պատասխանատվությունը

Ձերբակալված և կալանավորված անձինք արգելանքի կամ կալանքի տակ գտնվելու ընթացքում պետությունը, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց պատճառած նյութական վնասի համար պատասխանատվություն են կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Ձերբակալված և կալանավորված անձինք հատուցում են ձերբակալվածներին պահելու վայրին կամ կալանավորվածներին պահելու վայրին հասցված վնասը, ինչպես նաև իրենց փախուստի կամ իրենց առողջությունը դիտավորությամբ պատճառած վնասի բուժման համար կատարված ծախսերը:

Նյութական վնասը կամավոր հատուցելուց հրաժարվելու դեպքում վնասը գանձվում է դատական կարգով:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձին դատարանի դատավճիռով նշանակված պատիժը կրելու համար ուղղիչ հիմնարկ ուղարկելու դեպքում չհատուցված նյութական վնասը գանձում է տվյալ ուղղիչ հիմնարկի վարչակազմը՝ դատապարտյալի անձնական հաշվին փոխանցվող միջոցներից:

Ձերբակալված անձին արգելանքից կամ կալանավորված անձին կալանքից ազատելու դեպքում նրանց կողմից չհատուցված նյութական վնասը գանձվում է դատական կարգով:

Ձերբակալված անձին ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորված անձին կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմի կողմից հասցված վնասը հատուցվում է օրենքով սահմանված կարգով:

Գ Լ ՈՒ Ն 4.

ՁԵՐԲԱԿԱԿԱԿԱՄ ԵՎ ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ, ՄԵԿՈՒՍԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ՓՈՆԱԴԴՈՒՄԸ: ԻՐԱՎԱՆՈՒՄԵՆԵՐԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՈՒՄԸ

Հոդված 29. Ձերբակալված անձին ձերբակալվածներին պահելու վայր և կալանավորված անձին կալանավորվածներին պահելու վայր ընդունելը

Ձերբակալված անձին ձերբակալվածներին պահելու վայր, իսկ կալանավորված անձին կալանավորվածներին պահելու վայր ընդունում է տվյալ հիմնարկի վարչակազմը՝ ներքին կանոնակարգով սահմանված կարգով:

Կալանավորվածներին պահելու վայր փոխադրված անձը բժշկական զննություն անցնելու և կալանավորվածներին պահելու վայրի պայմաններին ծանոթանալու նպատակով մինչև յոթ օր ժամկետով տեղավորվում է կարանտինային բաժանմունքում, որտեղ նա գտնվում է կալանքի տակ պահելու համար սահմանված պայմաններում: Կարանտինային բաժանմունքում կալանավորված անձին պահելու կարգը սահմանվում է ներքին կանոնակարգով:

Կալանավորվածներին պահելու վայր փոխադրված կալանավորված անձը կարանտինային բաժանմունքում տեղավորվելուց անմիջապես հետո տեղեկացվում է իր իրավունքներին և պարտականություններին, ներքին կանոնակարգին. այդ մասին տեղեկանքը կցվում է նրա անձնական գործին:

Ձերբակալված անձը ձերբակալվածներին պահելու վայր, իսկ կալանավորված անձը կալանավորվածներին պահելու վայր փոխադրվելուց անմիջապես հետո գրանցվում է դրա համար նախատեսված գրանցամատյաններում և անհատական քարտերում: Ձերբակալված կամ կալանավորված յուրաքանչյուր անձի համար վարվում է անձնական գործ, որում պարտադիր կարգով պետք է ներառվեն ընդունելու և արգելանքից կամ կալանքից ազատելու տարեթվերն ու ամսաթվերը:

Հոդված 30. Քննչական գործողություններին և դատական նիստերին ձերբակալված կամ կալանավորված անձի մասնակցությունն ապահովելը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը, քննիչի, հետաքննություն կատարող անձի, դատախազի, դատարանի (դատավորի) ցուցումով, ապահովում է՝

1) ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց ընդունելը և այլ վայրեր փոխադրելու համար պահակախմբին հանձնելը.

2) քննչական գործողությունները, ինչպես նաև ամբուլատոր դատախազությունների և այլ փորձաքննություններ անցկացնելու համար ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի տարածքում համապատասխան տարածքներ կամ շինություններ արամադրելը:

Ձերբակալված կամ կալանավորված անձանց քննչական գործողություններին կամ դատական նիստերից ազատելու իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հոդված 31. Ձերբակալված անձանց ձերբակալվածներին պահելու վայրերում և կալանավորված անձանց կալանավորվածներին պահելու վայրերում անջատ պահելը

Ձերբակալված անձինք ձերբակալվածներին պահելու վայրերում պահվում են անջատ՝ մեկախցերում:

Կալանավորված անձինք կալանավորվածներին պահելու վայրերում պահվում են անջատ՝

1) տղամարդիկ՝ կանանցից.

2) անչափահասները՝ չափահասներից.

3) տուժին անձանց կամ անհատական անձինք՝ նախկինում առատաժողոված ձեռքով արտաքին հոսք անձանցից:

7) առաջին անգամ դաշնակազմի մասին առաջարկում ազատագրված մեկ պատեր զբաղ առաջացրց.

4) վտանգավոր և առանձնապես վտանգավոր ռեցիդիվի դեպքում կալանավորված անձինք՝ մյուսներինց.

5) դատարանների, իրավապահ, մաքսային և հարկային մարմինների աշխատող կամ նախկին աշխատող, ինչպես նաև ոստիկանության գործերի զինծառայող կամ նախկին զինծառայող կալանավորված անձինք՝ մյուսներինց.

6) Երջապատի համար վտանգ ներկայացնող հիվանդություններով տառապող անձինք՝ մյուսներինց.

7) դատապարտյալները և ձեռքբերված անձինք՝ մյուսներինց, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նրանք փոխադարձ համաձայնությամբ մասնակցում են նույն հիմնարկում իրենց համար կազմակերպված միջոցառումներին.

8) միևնույն ֆրեական գործով անցնող կալանավորված անձինք՝ միմյանցինց, ֆրեական վարույթն իրականացնող մարմնի գրավոր ցուցումն հիման վրա.

9) այլ կալանավորված անձինք, որոնց կյանքին կամ առողջությանը վտանգ է սպառնում, մյուսներինց՝ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմի կամ ֆրեական վարույթն իրականացնող մարմնի գրավոր որոշումով.

10) անգոյությունը կատարված հանցանքի մեջ մեղադրվող անձինք՝ դիտարկությամբ կատարված հանցանքի մեջ մեղադրվող անձանցինց.

11) օտարերկրյա ֆաղաֆացիները և ֆաղաֆացիություն չունեցող անձինք՝ մյուսներինց:

Քրեական վարույթն իրականացնող մարմինը կալանավորված անձանց անջատ պահելու նպատակով կարող է ներկայացնել այլ պատճառաբանված հիմքեր:

Սույն հոդվածի երկրորդ մասում նախատեսված մեկուսացման հիմնական պահանջները պահպանվում են նաև ձեռքբերված և կալանավորված անձանց փոխադրման ընթացքում:

(31-րդ հոդվածը փոփ. 14.12.04 ՀՕ-3-Ն, 08.04.08 ՀՕ-10-Ն)

Հոդված 32. Ձեռքբերվածներին պահելու վայրում և կալանավորվածներին պահելու վայրում գտնվելու մասին հայտնելը

(վերնագիրը խմբ. 15.11.06 ՀՕ-177-Ն)

Յուրաքանչյուր ձեռքբերված անձ ձեռքբերվածներին պահելու վայրում և յուրաքանչյուր կալանավորված անձ կալանավորվածներին պահելու վայրում իրավունք ունեն այդ մասին կապի հնարավոր միջոցով անհապաղ տեղեկացնելու իր ընտրած անձին:

Ձեռքբերվածներին պահելու վայրի վարչակազմը պարտավոր է ձեռքբերված անձին՝ ձեռքբերվածներին պահելու վայր ընդունվելու կամ մեկ հիմնարկից մյուսը փոխադրվելու մասին անհապաղ տեղյակ պահել ձեռքբերված անձին ընտրած անձին, եթե հնարավոր չի եղել ձեռքբերված անձին կողմից սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված իրավունքից օգտվելը:

Կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը պարտավոր է կալանավորված անձին՝ կալանավորվածներին պահելու վայր ընդունվելու կամ մեկ հիմնարկից մյուսը փոխադրվելու մասին ոչ ուժ, ֆան երեք օրվա ընթացքում գրավոր տեղյակ պահել կալանավորված անձին ընտրած անձին, եթե հնարավոր չի եղել կալանավորված անձին կողմից սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված իրավունքից օգտվելը:

(32-րդ հոդվածը խմբ. 15.11.06 ՀՕ-177-Ն)

Հոդված 33. Ձեռքբերված և կալանավորված անձանց նկատմամբ հսկողությունը

Ձեռքբերված անձինք ձեռքբերվածներին պահելու վայրերում և կալանավորված անձինք կալանավորվածներին պահելու վայրերում գտնվում են մետական հսկողության ներքո: Հսկողության իրականացման նպատակով կարող են օգտագործվել տեխնիկական և էլեկտրոնային միջոցներ:

Ձեռքբերված և կալանավորված անձինք ենթարկվում են անձնական խուզարկության՝ նույն սեռին պատկանող անձանց կողմից, մատնադրածման և լուսանկարման: Խուզարկությունը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Ձեռքբերված կամ կալանավորված անձանց հանձնած դրամը փոխանցվում է նրանց անձնական հաշվին, իսկ փաստաթղթերը սրվում են պահպանության: Ձեռքբերված կամ կալանավորված անձանցից ազգրավված իրերը, առարկաները, նյութերը սրվում են պահպանության կամ ներքին կանոնակարգով նախատեսված դեպքերում ոչնչացվում են՝ ձեռքբերվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի պետի պատճառաբանված որոշումով, ինչի մասին կազմվում է համապատասխան արձանագրություն:

Հոդված 34.

Կալանավորված անձանց նկատմամբ կիրառվող խրախուսանքի միջոցները և դրանք կիրառելու կարգը

Օրինապահ վարքագծի համար կալանավորված անձին նկատմամբ կարող են կիրառվել խրախուսանքի հետևյալ միջոցները.

- 1) շնորհակալության հայտնում.
- 2) գրասանքի տեղադրումն ավելացում մինչև երեք ժամ՝ մինչև ֆան օր ժամկետով.
- 3) նախկինում նշանակված առյժի վաղաժամկետ հանում.
- 4) կիրառվող առյժի վաղաժամկետ դադարեցում:

Սույն հոդվածով սահմանված խրախուսանքի միջոցներից բացի, ներքին կանոնակարգով կարող են սահմանվել խրախուսանքի այլ միջոցներ ևս:

Սույն հոդվածով սահմանված խրախուսանքի միջոցները կիրառվում են կալանավորվածներին պահելու վայրի պետի որոշումով:

(38-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է ՍԾ.ՍԴ.ՍԾ ՀՍ-162-Ն)

Հոդված 39. Ձերբակալվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում հատուկ միջոցներ գործադրելը

(39-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 40. Ձերբակալվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում հրազեն գործադրելը

(40-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Գ Լ ՈՒ Խ 6.

ԱՐԳԵԼԱՆՔԻՑ ԵՎ ԿԱԼԱՆՔԻՑ ԱԶԱՏԵԼԸ

Հոդված 41. Ձերբակալված անձանց արգելանքից և կալանավորված անձանց կալանքից ազատելու հիմքերը

Ձերբակալված անձինք արգելանքից և կալանավորված անձինք կալանքից երթակա են ազատման` Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված հիմքերով:

Հոդված 42. Ձերբակալված անձանց արգելանքից և կալանավորված անձանց կալանքից ազատելու կարգը

Ձերբակալված անձանց արգելանքից անհապաղ ազատում է ձերբակալվածներին պահելու վայրի պետը` քրեական վարույթի իրականացնող մարմնի կամ հետախույզության մարմնի որոշման հիման վրա, կամ երբ լրացել է ձերբակալման` օրենքով սահմանված առավելագույն ժամկետը:

Կալանավորված անձանց կալանքից անհապաղ ազատում է կալանավորվածներին պահելու վայրի պետը` քրեական վարույթի իրականացնող մարմնի որոշման հիման վրա:

Օրենքով նախատեսված դեպքերում կալանավորված անձանց կալանքից ազատելու որոշում կարող է ընդունել նաև կալանավորվածներին պահելու վայրի պետը:

Ձերբակալվածներին պահելու վայրի վարչակազմը ձերբակալված անձին արգելանքից կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը կալանավորված անձին կալանքից ազատելիս կատարում է համապատասխան գրանցում դրա համար նախատեսված գրանցամատյաններում և անհատական փաթեթում:

Արգելանքից ազատվող ձերբակալված անձին կամ կալանքից ազատվող կալանավորված անձին վերադարձվում են նրա անձնական փաստաթղթերը, իրերը, անձնական հաշվում եղած դրամը, ինչպես նաև տրվում է տեղեկանք, որում նշվում են ձերբակալվածներին պահելու վայրում կամ կալանավորվածներին պահելու վայրում գտնվելու ժամկետը, տարեթվերը, ամսաթվերը և արգելանքից կամ կալանքից ազատվելու հիմքերը:

Հոդված 43. Օգնությունը ձերբակալված անձանց արգելանքից և կալանավորված անձանց կալանքից ազատելիս

Ձերբակալված անձինք արգելանքից և կալանավորված անձինք կալանքից ազատվելիս ապահովվում են մինչև իրենց բնակության վայրն անվար ուղևորությամբ` Հայաստանի Հանրապետության տարածքում, դրա ընթացքում անհրաժեշտ սննդամթերքով, իսկ միջոցների բացակայության դեպքում` սեզոնային անհրաժեշտ հագուստով: Նրանց կարող է տրամադրվել նաև միանվագ դրամական նպաստ:

Սննդամթերքով, հագուստով ապահովումը, միանվագ դրամական նպաստի տրամադրումը, ինչպես նաև արգելանքից կամ կալանքից ազատվող անձանց ուղևորության վճարումը կատարում է ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը:

Առողջական վիճակի պատճառով խնամքի կարիք ունեցող անձանց, եղի կամ մանկաձեռք երեխաներ ունեցող կանանց, ինչպես նաև անչափահասներին արգելանքից կամ կալանքից ազատելիս ձերբակալվածներին պահելու վայրի կամ կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմն ազատման մասին նախօրոք հայտնում է նրանց մերձավոր ազգականներին կամ այլ անձանց: Մերձավոր ազգականներ չունենալու դեպքում անհրաժեշտ օգնությունը ցույց է տալիս տվյալ հիմնարկի վարչակազմը:

Սույն հոդվածի էրբարդ մասում թվարկված անձինք բնակություն վայր են ուղարկվում մերձավոր ազգականների, կամ այլ անձանց կամ տվյալ հիմնարկի աշխատակցի ուղեկցությամբ:

Գ Լ ՈՒ Խ 7.

ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՎԱԾՆԵՐԻՆ ՊԱՀԵԼՈՒ ՎԱԹՐԵՐԻ ԵՎ ԿԱԼԱՆՔՎՈՐՎԱԾՆԵՐԻՆ ՊԱՀԵԼՈՒ ՎԱԹՐԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏՄԱՄԲ

Հոդված 44. Դատական վերահսկողությունը

Կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմը դատարանին հայտնում է կալանավորված անձի՝ կալանքի տակ գտնվելու, դրա ժամկետների, ինչպես նաև կալանավորված անձին կալանքից ազատելու մասին:

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով դատարանը ֆինանսում է ձերբակալված և կալանավորված անձանց բողոքները՝ ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի վարչակազմերի գործողությունների դեմ:

Հոդված 45. Գերատեսչական վերահսկողությունը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի գործունեության նկատմամբ վերադաս մարմինները և դրանց պատճենատար անձինք իրականացնում են գերատեսչական վերահսկողություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

(45-րդ հոդվածը փոփ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 46. Դատախազական հսկողությունը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերում և կալանավորվածներին պահելու վայրերում օրենքների պահպանման նկատմամբ հսկողություն են իրականացնում և Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազը և նրան ենթակա դատախազները՝ «Դատախազության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 47. Հասարակական վերահսկողությունը

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի գործունեության նկատմամբ հասարակական վերահսկողություն են իրականացնում և լիազորված համապատասխան մարմինի ղեկավարի կազմավորած հասարակական դիտորդների խմբի միջոցով:

Ձերբակալվածներին պահելու վայրերի և կալանավորվածներին պահելու վայրերի նկատմամբ հասարակական վերահսկողության իրականացման կարգը, ինչպես նաև հասարակական դիտորդների խմբի կազմը և իրավասությունը սահմանում է լիազորված համապատասխան մարմնի ղեկավարը:

Հասարակական դիտորդների խմբի անդամների թիվը չի կարող գերազանցել չափանշանը: Հասարակական դիտորդների խմբի անդամի լիազորությունները երեք տարի են:

(47-րդ հոդվածը լրաց. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Հոդված 48. Մուտքն ու ելքը ձերբակալվածներին պահելու վայր և կալանավորվածներին պահելու վայր

(վերնագիրը խմբ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն)

Ձերբակալվածներին պահելու վայր և կալանավորվածներին պահելու վայր մուտքի և ելքի կարգը սահմանում է պետական կառավարման լիազորված մարմնի ղեկավարը:

Առանց հատուկ թույլտվության ձերբակալվածներին պահելու վայր և կալանավորվածներին պահելու վայր անարգել մուտքի և ելքի իրավունք ունեն՝

1) Հայաստանի Հանրապետության Նախագահը, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահը, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի նախագահը, Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի նախագահը, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավորը, պետական կառավարման լիազորված մարմնի ղեկավարը կամ նրա համապատասխան տեղակալը.

2) Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազը, նրա տեղակալները, ինչպես նաև այն դատախազները, ովքեր օրենքով սահմանված կարգով հսկողություն են իրականացնում պատիժներ և հարկադրանքի այլ միջոցներ կիրառելու նկատմամբ.

3) ձերբակալվածներին պահելու վայրի և կալանավորվածներին պահելու վայրի վերադաս մարմինների պատճենատար անձինք.

4) միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչները՝ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի հիման վրա.

5) մարդու իրավունքների պաշտպանը.

6) Հայաստանի Հանրապետության այն դատավորները, ովքեր օրենքով սահմանված կարգով ֆինանսում են կալանավորումը որպես խափանման միջոց կիրառելու, կալանքի տակ պահելու ժամկետը երկարաձգելու կամ կալանքի տակ պահելու օրինակառության հետ կապված հարցերը, ձերբակալված և կալանավորված անձանց իրավունքների և ազատությունների խախտման, ինչպես նաև ձերբակալվածներին պահելու վայրի և

կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմերի այլ գործողությունների դեմ բողոքները.

7) սույն օրենքի 47-րդ հոդվածով սահմանված՝ արգելանքի և կալանքի տակ պահելու կատարման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող հասարակական դիտորդները:

Սրբենով նախատեսված զեպֆերում առանց հաստիկ բույլ տվության ձերբակալվածներին պահելու վայր և կալանավորվածներին պահելու վայր անարգել մուտքի և ելքի իրավունք կարող է տրվել նաև այլ անձանց:

Սույն հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված անձանց կողմից ձերբակալված և կալանավորված անձանց հետ տեսակցությունները չեն ազդում սույն օրենքով սահմանված՝ ձերբակալված և կալանավորված անձանց տրամադրվող տեսակցությունների քանակի վրա:

Ձերբակալվածներին պահելու վայր և կալանավորվածներին պահելու վայր մուտք և ելք գործող անձը, ինչպես նաև նրա իրերը ձերբակալվածներին պահելու վայրի և կալանավորվածներին պահելու վայրի վարչակազմերի կողմից կարող են ենթարկվել զննության:
(48-րդ հոդվածը խմբ. 08.07.05 ՀՕ-162-Ն, լրաց. 08.04.08 ՀՕ-16-Ն)

Գ Լ ՈՒ Խ 8.

ԵԶՐԱ ՓԱԿԻԶ ԴՐՈՒԹԹՆԵՐ

Հոդված 49. Օրենքի ուժի մեջ մտնելը

Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման պահից:

Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած հանաչել «Հայաստանի Հանրապետությունում նախնական կալանքի վերցնելու կանոնադրությունը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը:

Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ

Ռ. Քոչարյան

Երևան
7 մարտի 2002 թ.
ՀՕ-305